

2018-08-27
Dnr 41-2018:4598

Göteborgs kommun

grundskola@grundskola.goteborg.se

Beslut för Guldhedsskolan 3-6

efter riktad tillsyn i Guldhedsskolan i Göteborgs kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att vid vite av 1 200 000 kr senast den 16 november 2018 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.
- Rektorn ska se till att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. I detta ingår att se till att lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn och att anmälda kränkningar skyndsamt utreds.

Sammanfattande bedömning

Med anledning av signaler som inkommit till Skolinspektionen under läsåret 2017/2018 har Skolinspektionen genomfört en riktad tillsyn av Guldhedsskolan i Göteborgs kommun. Vid den riktade tillsynen har Skolinspektionen granskat bedömningsområdena *trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* och *extra anpassningar och särskilt stöd*. Tillsynsbesöket på Guldhedsskolan ägde rum den 30-31 maj 2018. Vid besöket intervjuades elever, elevhälsan, lärare och

rektor på Guldhedsskolans båda skolenheter. Även skolenheternas huvudman har intervjuats.

Skolinspektionens tillsyn av Guldhedsskolan 3-6 visar att det finns allvarliga brister i centrala delar av verksamheten. Tillsynen visar bland annat att det finns allvarliga brister i elevernas studiero samt att det varit brister i studieron under lång tid. Bristen på studiero har uppmärksammats av lärare, rektorer och vårdnadshavare före tidpunkten för Skolinspektionens tillsynsbesök men trots detta har arbetet för att komma till rätta med bristen inte lett till önskat resultat. Att studieron inte är tillfredsställande inverkar negativt på elevernas förutsättningar att kunna nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Tillsynen visar vidare att alla elever inte tillförsäkras en trygg skolmiljö på Guldhedsskolan 3-6. Eleverna uppger att de inte känner sig trygga i skolans allmänna utrymmen och i vissa korridorer där elever från skolenhet 3-6 och enhet 7-9 möts, då dessa båda enheter delar skolgård, korridorer och andra allmänna utrymmen. Vid Skolinspektionens samtliga intervjuer framkommer det också att alla elever inte är trygga i sina klassrum under vissa lektioner till följd av att det förekommer kränkningar som bidrar till elevernas upplevelse av en otrygg skolmiljö, detta trots att läraren är där. Det är därför viktigt att åtgärder sätts in så att alla elever tillförsäkras en trygg skolmiljö.

Av tillsynen framkommer även att skolenheten brister i sitt målinriktade arbete för att förhindra kränkningar. De betydande bristerna inom dessa områden leder till att eleverna vid Guldhedsskolan 3-6 har sämre möjligheter än andra elever att nå utbildningens mål. Sammantaget leder bristerna till att elevernas rättighet till en utbildning i en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero inte tillgodoses. Vissa av bristerna har pågått under lång tid och Skolinspektionen bedömer att huvudman och rektor måste vidta kraftfulla åtgärder för att komma tillrätta med de allvarliga och stora brister som finns vid skolan. Skolinspektionen ser allvarligt på de konstaterade bristerna i verksamheten och har därför förenat föreläggandet i detta beslut med vite.

Föreläggande vid vite

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Alla elever tillförsäkras inte en skolmiljö som präglas av studiero

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av studiero. Såväl elever som lärare beskriver att lektionerna för främst tre klasser på enhet 3-6 ofta är stökiga och saknar studiero vilket påverkar undervisningen negativt i den grad att eleverna inte kan koncentrera sig på skolarbetet. I dessa klasser förekommer det exempelvis att elever skriker köns- och svärord mot varandra och kastar saker i klassrummet under lektionerna utan att läraren reagerar. Det förekommer att elever suddar ut det läraren har skrivit på tavlan och på andra sätt försvårar för läraren att bedriva undervisning under lektionerna. Personal och skolledning har varit medvetna om problemet med bristande studiero sedan höstterminen 2017. Rektor har vidtagit vissa åtgärder för att öka studieron såsom att lärarna har fått en handlingsplan med förslag till åtgärder samt att de lärare som har en av de aktuella klasserna blivit erbjudna handledning. Skolinspektionens tillsyn visar emellertid att handlingsplanen inte har följts och att lärarna inte tagit emot handledningen.

Tillsynen visar också att skolledningen inte sett till att studieron förbättrats genom dessa eller andra åtgärder och att skolledningen inte följt upp att åtgärderna och handledningen faktiskt blivit av. De riktade insatser som gjorts i syfte att förbättra studieron har inte verkställts fullt ut och har därför inte heller fungerat. Trots att bristerna är kända på skolan och har pågått under lång tid har inte tillräckliga insatser satts in för att åtgärda dem, vilket Skolinspektionen finner anmärkningsvärt. Bristerna påverkar även i hög grad elevernas möjligheter att nå kunskapskraven. Att alla elever inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero strider mot författningarnas krav.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 319 f.) betonas att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Eleverna ska beredas möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön, till exempel genom att medverka i utarbetandet av ordningsregler. Vidare framgår av förarbetena att det förebyggande arbetet är centralt. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan.

Utredning

Av genomförda intervjuer framgår att det inte är studiero under alla lektioner för alla klasser på enhet 3-6. I intervjuer med elever från årskurs 3-6

framkommer att det varierar mellan ämnen och klasser om det är studiero under lektionerna eller inte. Elever från årskurs 3 och 6 säger själva att studieron brister i deras klasser så ofta som varje dag. Några elever berättar att en del elever i vissa klasser kan skrika köns- och svärord och kasta saker i klassrummet under lektionerna utan att läraren reagerar. Enligt eleverna sker detta främst i tre klasser, varav den ena är i årskurs 3, och de andra två i årskurs 5 och 6. Eleverna berättar att det finns lärare som inte säger till när det inte är studiero och eleverna beskriver att det på vissa lektioner aldrig är studiero. På Skolinspektionens fråga om eleverna lär sig något på dessa lektioner svarar de samstämmigt nej. Det sker ingen undervisning säger eleverna, det är bara "kaos".

Några elever som går i en av klasserna i årskurs 6 berättar vid intervjun att det i deras klass oftast är stökigt under slöjdlektionerna och vid lektioner i idrott och hälsa, när läraren går ut ur klassrummet samt när klassen har vikarie. Eleverna berättar att det som sker när det blir stökigt är att elever springer runt, skriker dumma saker, kastar pennor och pennkorkar med lim på upp i taket så att de fastnar och att elever använder grovt språk och nedsättande uttryck om sexuell läggning och etnicitet. Vidare säger eleverna att det oftast är någon som börjar och så drar den eleven med sig fler. Det händer ofta att vissa elever nedvärderar och trycker ner andra elever, berättar eleverna. Eleverna i årskurs 5 och 6 berättar vidare att det är när läraren lämnar klassrummet som studieron brister.

Eleverna i en klass i årskurs 3 berättar att det i deras klass brister i studieron även när läraren är i klassrummet. Eleverna i den klassen berättar att de upplever att det, vid vissa tillfällen, till och med är lugnare i korridoren än i deras klassrum och säger att det är i klassrummet det är stökigast, även när en lärare är där. Eleverna i samma klass i årskurs 3 berättar att det är få av deras lektioner där de har studiero. Det är på klassföreståndarens lektioner och på träslöjden som det fungerar, säger de. Eleverna berättar att det är väldigt stökigt och jobbigt på alla andra lektioner, men framförallt på SO-lektionerna och på de lektioner då de har vikarie. Vidare säger eleverna i årskurs 3 att det som händer när studieron brister är att några elever tycker det är kul att förstöra genom att de exempelvis skriver onödiga saker på tavlan, suddar ut den information läraren har skrivit upp på tavlan, kastar pennor, papper och andra saker rakt ut i klassrummet och skriker väldigt högt, ofta med fula ord. Så är det varje dag, säger de. Och när studieron brister på detta sätt säger eleverna att de inte kan jobba färdigt med uppgifter, jobba alls eller koncentrera sig. Eleverna i årskurs 3 berättar vidare att de vet att det satts in extrapersonal i klassrummet men att de inte förstår syftet med det. Den personen har inte gjort

något alls, den sitter bara där, säger eleverna. Vidare berättar eleverna att kuratorn varit inne på vissa lektioner, men att det då blivit ännu värre.

Vid intervjuer med lärarna, rektorn, elevhälsan och huvudman är de samstämmiga i sin uppfattning om att det främst är i en klass i årskurs 3, men också i en klass i årskurs 5 och en klass i årskurs 6, där studieron ofta brister. Lärarna och rektor berättar under intervjuerna att skolan inte hittat åtgärder för att skapa studiero i alla klasser. Det är främst i en specifik klass i årskurs 3 som det oftast saknas studiero, säger de. Lärarna berättar att det finns lärare på skolan som inte kan skapa studiero på de lektioner de undervisar klassen. Vidare berättar lärarna att de är medvetna om problemet med studieron och framförallt i den nämnda klassen i årskurs 3. Lärarna är överens om att det är bristande studiero under SO-lektionerna och på elevens val, på måndagar och när det är långa pass, vilket innebär en stor del av veckan för den här klassen. Lärarna är också överens om att de riktade insatser som gjorts för att öka studieron inte har gett avsedd effekt.

Rektor uppger att det kom signaler från vårdnadshavare vid läsårsstarten 2017/18 om problematiken med bristande studiero, trygghet och förekomst av kränkningar i en klass i årskurs 3. Utifrån dessa signaler ansökte rektorn om stöd av en stödenhetspedagog via Göteborg stad för en elev i klassen och beviljades detta av huvudman. Stödenhetspedagogen skulle främst utreda situationen kring den specifika eleven men uppmärksammade även problem på gruppnivå som gällde hela klassen. Stödenhetspedagogen gjorde i oktober 2017 en utredning på gruppnivå och kom fram till en handlingsplan för klassen, dels för att stärka samverkan mellan lärarna, och dels för att skapa studiero i klassen. Trots att detta stöd till lärare sattes in, tog lärarna inte emot hjälpen och använde sig inte av handlingsplanen berättar rektor och säger vidare att alla lärare som har klassen erbjöds handledning av stödenhetspedagogen men att lärarna inte gick dit. Vidare berättar rektor att kuratorn på skolan påbörjade gruppstärkande övningar med klassen under vårterminen 2018, men inte heller detta har fungerat. Det beror enligt rektor på bristande kommunikation mellan lärare och kurator. Lärarna berättar att klassen har arbetat med samtal tillsammans med stödenhetspedagogen och kuratorn men de insatserna har inte hjälpt, vilket även eleverna bekräftar vid intervju. Ytterligare en åtgärd i form av extra personal i klassrummet har satts in i klassen i årskurs 3, vilket inte heller hjälpt enligt lärare, elever och rektor. Rektor säger att det kunde gjorts bättre eftersom det inte handlar om att det är fler vuxna i ett klassrum, utan att det måste vara rätt vuxna. Eleverna berättar att de inte förstått syftet med den extra vuxna i klassrummet eftersom eleverna upplevde att den personen inte gjorde något utan bara satt där.

Även i årskurserna 5 och 6 har åtgärder satts in, uppger lärarna. I årskurs 5 berättar lärarna vid intervju att kuratorn varit inne i klasserna och försökt göra gruppstärkande övningar, vilket lärarna inte upplevde hjälpte. En lärare berättar att hen gått in som extra personal på två lektioner i veckan i en av klasserna. Lärarna som undervisar årskurs 5 har också diskuterat pedagogik tillsammans och tagit hjälp av Guldhedsskolans specialpedagog. En resurs har även satts in på idrottslektionerna. I årskurs 6 beskriver lärarna att elever från årskurs 9 varit inne i klassrummen och pratat om effekter av grovt språkbruk. Lärarna som undervisar årskurs 3-6 har också diskuterat ledarskap i klassrummet, berättar de.

En av Skolinspektionens lektionsobservationer gjordes i den aktuella klassen i årskurs 3 och bekräftar elevernas och lärarnas uppgifter om bristande studiero. Under lektionsbesöket är det tydligt att flera elever inte kommer igång med arbetet under lektionen utan istället sitter sysslolösa eller ägnar sig åt annat än arbetsuppgifterna. På samma lektion är det ett flertal elever som överhuvudtaget inte arbetar med uppgifterna utan istället rör sig eller springer runt i klassrummet. Det är främst tre elever som får utrymme att agera på det sättet utan att läraren säger till. En av dessa tre elever hoppsparkar efter läraren vid ett tillfälle och skriker rakt ut "fan att jag missade". Andra elever skrattar åt händelsen. En annan av dessa tre elever låter nästan oavbrutet genom att skrika rakt ut, skrika köns- och svärord, springa runt i klassrummet, sudda ut på tavlan samt göra narr av andra elever och läraren genom att upprepa det de säger i nedsättande ton. Den tredje av dessa elever kränker vid upprepade tillfällen en annan elev i klassen utan att läraren uppmärksammar detta. Flera elever sitter tysta på sina platser utan att arbeta. Det är tre elever som försöker arbeta och frågar läraren om instruktioner vid flera tillfällen eftersom de instruktioner som skrivits upp på tavlan suddats ut av en elev. Flera elever pratar med varandra tvärs över klassrummet. Ljudvolymen är mycket hög och det är stökigt och oroligt under hela den tid lektionsobservationen pågår. Det förekommer grovt språkbruk och flera kränkningar går okommenterade förbi. Vid efterföljande lärarintervju bekräftar läraren att den observerade lektionen inte skilde sig från andra lektioner med den här läraren. Vid efterföljande intervju med eleverna bekräftas att lektioner med den här läraren alltid är på det här sättet och att det även saknas studiero på andra lektioner.

Skolinspektionens observation i ovan nämnda klass har likheter med den utredning som gjorde av stödenhetspedagogen i oktober 2017 i samma klass. Utredningen, som främst tog sikte på en elev, visade att klassrumsmiljön upplevdes som stökig och orolig med låg studiero som bland annat berodde på hög ljudvolym och rörelse i klassrummet. Vidare beskriver utredningen att vissa insatser gjorts för att underlätta studiesituationen för den elev

utredningen avsåg, men att det bör finnas kontinuerlig utvärdering och arbete med lektionsstrukturen i arbetslaget för att möta klassens behov. Stödenhetspedagogen beskrev i sin utredning att problemet med låg studiero kvarstod efter en tid och att arbetet för ökad studiero borde fortgå. Vidare visade stödenhetspedagogens utredning att det efter en tid fortfarande uppstod konflikter som blev olösta trots vissa åtgärder som ökad vuxennärvaro, samt att negativa mönster i samspel mellan barnen kvarstod och borde arbetas med på längre sikt. I oktober 2017 då utredningen gjordes skriver stödenhetspedagogen att både personal och skolledning är medvetna om problemet.

Alla elever tillförsäkras inte en skolmiljö som präglas av trygghet

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att utbildningen på Guldhedsskolan 3-6 inte utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Tillsynen visar att elever sedan höstterminens början i augusti 2017 inte har känt sig trygga under skoldagen till följd av andra elevers beteende eller på grund av den bristande studiero som kan komma till uttryck i vissa klasser. Eleverna på Guldhedsskolans båda skolenheter 3-6 och 7-9 delar korridorer, skolgård och allmänna utrymmen och det finns elever på skolan som upplever att dessa platser samt vissa klassrumssituationer bidrar till otrygghet. Otryggheten beror främst på konflikter mellan de äldre eleverna i 7-9 och kränkningar som uppstår mellan elever på dessa platser genom exempelvis ett grovt språkbruk. Eleverna på enhet 3-6 upplever att lärarna inte tar eleverna på allvar när de berättar för lärarna om uppkomna situationer. Guldhedsskolan 3-6 har vidtagit vissa åtgärder för att komma tillrätta med bristen på trygghet, såsom att insatser gjorts för att förbättra elevernas språkbruk och att sätta in extra personal på vissa lektioner, men otryggheten bland eleverna kvarstår vid tillsynsbesöket. Vidare visar tillsynen att bristen på trygghet är särskilt allvarlig i en klass i årskurs 3. Att alla elever inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet strider mot författningarnas krav.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Utredning

Eleverna i årskurserna 3-6 berättar i intervju att det ibland uppstår konflikter mellan elever i årskurserna 7-9 i korridorer och allmänna utrymmen som exempelvis utanför skolsköterskans rum samt under raster och att de känner

sig otrygga vid dessa platser. Vidare säger eleverna att de äldre eleverna från enhet 7-9 ibland kan ge sig på de yngre eleverna när de yngre passerar de äldre i korridorerna. Eleverna i årskurs 3-6 berättar att detta framförallt händer när man är ensam, vilket skapar otrygghet bland eleverna på enhet 3-6 när de rör sig runt i skolan. Eleverna säger också att vissa elever från årskurserna 7-9 gärna passar på att komma in i de yngre elevernas klassrum och säga något när läraren inte är i klassrummet, vilket skapar oro hos eleverna i årskurserna 3-6. Ett par elever ur årskurs 3 berättar att de är trygga på skolan men inte i sin klass. De eleverna säger att de känner sig mer otrygga i klassrummet till följd av andra elevers beteende än i korridorerna, även om läraren befinner sig i klassrummet. Eleverna i årskurserna 3-6 berättar vidare att det är ett grovt språkbruk på hela skolan varje dag. Det är köns- och svärord, främst gällande etnicitet och sexuell läggning, som förekommer mest enligt eleverna. Enligt eleverna i årskurserna 3-6 finns det regler på skolenheten som exempelvis att lärarna kan ta ifrån eleverna fotbollarna om eleverna bråkar, men det har inte fungerat. Det har pratats om språkbruk i vissa klasser berättar eleverna. Den ena klassen i årskurs 3 har bestämt egna regler om språkbruket, i den andra klassen i årskurs 3 har rektorn varit inne i klassrummet och pratat med eleverna om språkbruket men det har inte gett så mycket resultat enligt eleverna i den klassen. De flesta situationer sker när läraren inte är i klassrummet säger de flesta av eleverna, och de flesta lärare säger till om de hör något, dock inte alla. Några elever uppger att de brukar säga till lärarna eller andra vuxna när något händer, men alla elever vågar inte prata med någon vuxen eftersom man då anses vara en "tjallare". Eleverna i årskurserna 3-6 säger vidare att lärarna inte alltid tar elevernas uppgifter på allvar utan bara viftar bort det eleven berättar. Har det hänt något allvarligt tar man med en kompis när man ska berätta för läraren så att läraren ska förstå allvaret, säger några elever.

Lärarna som undervisar i årskurserna 3-6 berättar i intervju att det är oroligt överlag i en av klasserna i årskurs 3 och ibland i de andra klasserna. Främst beror oron som kan uppstå på att elever tar med sig konflikter in från raster eller att eleverna spelar spel på sin fritid där konflikter kan uppstå som eleverna tar med sig till skolan dagen därpå. Vidare berättar lärarna att vissa åtgärder vidtagits för att skapa större gemenskap mellan årskurserna genom exempelvis samling vid högtider och en FN-dag. Varje lärare arbetar också med värdegrund i klassrummet genom värderingsövningar och i att ta ställning (fyra hörnsövningar). Gällande språkbruket berättar lärarna om en insats i form av ett projekt, "Respekt på riktigt", där en klass från högstadiet pratade om språkbruket med de yngre eleverna. Där dessa insatser gett resultat säger lärarna är vid utflykter och där klasserna samverkar.

Elevhälsan, som är en gemensam resurs för Guldhedsskolans båda enheter, säger i intervju att det är mycket spring och bråk i korridorerna. Det är också ett dåligt språkbruk hos eleverna generellt på skolan vilket också konstaterats i skolans trygghetsteam. Elevhälsan berättar att de också konstaterat att man behöver arbeta med samhörighet och språkbruk utifrån metoder som fungerar genom konkreta insatser byggda på evidens. Elevhälsan berättar vidare att de lagt tid på det förebyggande arbetet men inte riktigt lyckats med implementeringen hos all personal på skolan. Det finns mål nedskrivna i likabehandlingsplanen men det är svårt att förankra det hos alla lärare på skolan och det är en svårighet med att det är två skolenheter som inte samverkar, säger elevhälsan. Vidare säger elevhälsan att de arbetat med lärarna på enhet 3-6 gällande lektionsstruktur och lågaffektivt bemötande vilket elevhälsan anser lärarna vara bra på. Däremot brister ledarskapet i vissa klassrum bland vissa lärare. Till exempel genom att vissa lärare inte fullföljer det vi kommit överens om, inte reagerar på händelser och inte använder de förslag som getts så som att använda tavlan för tydlighet, berättar elevhälsan.

Av Skolinspektionens enkät från hösten 2017 framgår att eleverna i årskurs 5 på Guldhedsskolan har ett lägre medelvärde än genomsnittet för kommunen och riket på frågorna om de har studiero på lektionerna samt om eleverna är trygga i skolan. På Guldhedsskolan är medelvärdet för om eleverna har studiero på lektionerna 5,0. I Göteborgs kommun är medelvärdet 5,9 och på samtliga medverkande skolenheter är medelvärdet 6,2. Gällande frågan om eleverna känner sig trygga är medelvärdet på Guldhedsskolan 7,6. I Göteborgs kommun är medelvärdet 8,1 och för samtliga medverkande skolenheter är medelvärdet 8,2. Detta bekräftar det som eleverna berättar under intervjuerna.

Det finns brister i skolans arbete för att motverka kränkande behandling

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i Guldhedsskolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling på enhet 3-6. Tillsynen visar att det är vanligt förekommande med grovt språkbruk och kränkande behandling mellan elever i några av skolenhetens klasser. Tillsynen visar att även om skolenheten har rutiner för hur anmälan om kränkande behandling ska göras, så efterlevs inte alltid dessa rutiner. Detta beror på att alla anmälningar där en elev informerar en lärare om att eleven anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling inte anmäls vidare av läraren till rektor. Det finns även lärare som inte uppmärksammar att det sker upprepade kränkningar mellan elever i klassrummet, även när läraren är där. Att elever kan bli kränkta av andra elever framför lärare på lektionstid utan att läraren

gör något alls finner Skolinspektionen allvarligt och anmärkningsvärt. Tillsynen visar även att situationen förvärras då en vikarie är inne i klasserna. Konsekvensen av att lärare inte reagerar på kränkningar som sker och inte heller anmäler alla fall av kränkande behandling till rektorn är att rektorn inte får kännedom om alla händelser som sker vid skolenheterna. Rektorn har inte heller möjlighet att anmäla uppgifterna vidare till huvudmannen eller genomföra en heltäckande kartläggning för att identifiera områden där kränkande behandling är mer förekommande. Detta medför att huvudmannen riskerar att inte kunna ta sitt ansvar att skyndsamt utreda och att vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Det finns även en påtaglig risk att elever som utsatts för kränkande behandling fortsätter att bli utsatta då dessa situationer inte uppmärksammas på det sätt som skollagen anger.

Mot ovanstående bakgrund kan skolenhetens målinriktade arbete för att förebygga och motverka kränkande behandling inte anses uppfylla författningarnas krav.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av skollagen framgår också att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Utredning

Av utredningen framgår att alla uppgifter om kränkningar inte anmäls till rektor på Guldhedsskolans enhet 3-6. Under en av Skolinspektionens lektionsobservationer i årskurs 3 uppmärksammade Skolinspektionens utredare flera grova kränkningar mellan elever som den undervisande läraren inte hanterade och som därmed lämnades okommenterade. Detta bekräftades

under efterföljande lärarintervju då läraren som haft lektionen inte upplevde att lektionen skilde sig från andra lektioner och att det enda som gick att anmärka på var att det eventuellt var hög ljudvolym stundvis under lektionen. Att alla situationer där elever utsätts för kränkande behandling eller känner sig utsatta för kränkande behandling som kommer till lärares kännedom inte anmäls av lärare till rektor bekräftas av elevhälsan och lärare vid genomförda intervjuer. Även huvudman bekräftar vid intervju att information om kränkningar som ägt rum inte når fram till huvudman, att det handlar om att hitta rätt nivå på vad som ska anmälas och att det ibland är svårt. Huvudman säger att anmälningsbenägenheten hos lärarna varierar och att man i arbetslagen måste påminnas om hur det ska gå till. Vidare säger huvudman att det varit fler sjuka bland personalen i år och att det varit fler vikarier inne på skolan.

Elevhälsan, rektor och personal är överens om att det finns en rutin på skolenheten för att ta emot och anmäla kränkningar. Däremot säger elevhälsan att inträffade kränkningar borde anmälas oftare och de uppger sig vara osäkra på om alla upplevda kränkningar verkligen anmäls vidare till rektor. Lärarna säger i intervju att de tar tag i händelser som de ser och hjälps åt lärarna emellan. Lärarna känner till att det finns ett grovt språkbruk på skolan och att elever ofta använder grovt språkbruk mellan varandra. I intervju är elever och personal samstämmda i att studiero, trygghet och språkbruk försämrats drastiskt när en vikarie är i klassrummet. Detta har enligt elever och personal varit ett problem under mycket lång tid.

Eleverna säger vid intervju att språkbruket är grovt och att många elever använder ett grovt språk mot andra elever dagligen. Eleverna berättar att även om många gör det på skoj så vet man inte hur det uppfattas av de som kommentarerna riktas mot. Några elever i en klass i årskurs 9 tröttnade på det hårda språkbruket och initierade ett projekt, "Respekt på riktigt". De eleverna har tillsammans med en förstelärare från enhet 7-9 gått ut i andra klasser på skolan för att prata om språkbrukets effekter. Det har dock inte resulterat i att så många elever i årskurserna 3-6 förändrat sitt språkbruk, säger eleverna.

Rektorn för årskurserna 3-6 säger i intervju att det är när studieron brister som det kan uppstå situationer av otrygghet. Det förekommer inte mobbning men kränkningar, säger rektorn. Det har satts in vissa åtgärder för några klasser, som gruppstärkande övningar, säger rektorn, men det har inte mottagits så bra hos eleverna och kommunikation mellan kurator och lärare har inte alltid fungerat. Rektor uttrycker en osäkerhet kring om alla kränkningsärenden verkligen anmäls. Rektor går igenom med arbetslagen vad som är en kränkning och rutinen för att anmäla vid varje läsårsstart men eftersom de har haft stor

personalomsättning och många vikarier är det inte säkert att all personal på skolenheten vet vad de ska göra om en elev upplever sig kränkt. Det finns en vikariesamordnare på skolan som försöker ta in vikarier som är kända för eleverna, men ibland tas vikarier in utifrån. Vikariesamordnaren ger instruktioner till vikarien om brandrutiner, scheman och regler men det är oklart om alla vikarier får reda på skolans rutin gällande kränkande behandling. I intervju med huvudmannen bekräftas att situationen med vikarier har varit svår att handskas med eftersom det finns få vikarier med rätt kompetens tillgängliga för grundskolan. Eleverna som intervjuats beskriver samstämmigt att när de har vikarier så fungerar det inte i klasserna. Några elever i årskurserna 3-6 säger att en del elever passar på att lura vikarier att tillåta saker som egentligen inte är tillåtna vilket skapar oro hos en del andra elever.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Göteborgs kommuns verksamhet vid Guldhedskolan 3-6 uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolinspektionen har, som framgår ovan, vid sin tillsyn kunnat konstatera omfattande brister i skolenhetens arbete med att tillförsäkra samtliga elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Det har bland annat framkommit att elever inte känner sig trygga i korridorerna, allmänna utrymmen och i vissa klassrum. Elever beskriver att det kan vara "kaos" i klassrummet i vissa ämnen med vissa lärare. Detta bekräftas också av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomförde i samband med tillsynsbesöket.

Skolinspektionen kan även konstatera brister i det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling. Elever, elevhälsa, lärare och rektor delar uppfattningen att det sker kränkningar och upplevda kränkningar som inte anmäls av lärare till rektor. Det är inte heller alla lärare som reagerar och ingriper när kränkningar förekommer mellan elever vilket medför att kränkningar tillåts fortgå. Konsekvensen av att lärare inte reagerar på kränkningar som sker blir att upplevda kränkningar inte anmäls vidare till rektor och att kränkningarna inte utreds vilket i sin tur medför att kränkningar kan fortgå.

Även om vissa åtgärder har satts in i syfte att komma tillrätta med problemen så har dessa inte varit tillräckliga för att åtgärda bristerna. De brister i arbetet med trygghet, studiero och i det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling som kunnat konstateras måste betecknas som allvarliga. Risken är överhängande att dessa brister i studiemiljön kommer att försvåra, eller redan har försvårat, för eleverna att nå målen med utbildningen. Utredningen visar även att bristerna har pågått under en längre tid. Det är således angeläget att bristerna snarast rättas till.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få för eleverna samt den tid under vilken bristerna fortgått bedömer Skolinspektionen att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen. Eftersom det av särskilda skäl inte kan anses obehövt, ska Skolinspektionen därför förena föreläggandet i denna del med vite.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Extra anpassningar och särskilt stöd

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Göteborgs kommun uppfyller författningarnas krav inom detta område.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Wassén

Maria Wassén
Avdelningschef
Signerat av: Maria Wassén

X Johanna Svedberg

Johanna Svedberg
Utredare
Signerat av: Johanna Svedberg

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Guldhedsskolan

Bilaga 2: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Fakta om Guldhedsskolan

Skolinspektionen har den 15 maj 2018 initierat ett ärende utifrån uppgifter som har kommit fram genom anmälningar gjorda till Skolinspektionen. Enligt anmälningarna brister skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero samt arbetet för att motverka kränkande behandling av elever.

Skolenheten besöktes av Skolinspektionen den 30-31 maj 2018. Tillsynen har omfattat bedömningsområdena *extra anpassningar och särskilt stöd* samt *trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling*.

Guldhedsskolan i Göteborgs kommun är en grundskola bestående av två skolenheter, 3-6 och 7-9. I oktober 2017 var antalet elever på Guldhedsskolan totalt 418, varav 203 elever på skolenhet 3-6 och 215 elever på skolenhet 7-9. Skolan leds av två rektorer, en för vardera skolenhet.

Bilaga 2: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.